

Verksamhetsberättelse

2014

Ålands fredsinstitut

År 2014 – ett fantastiskt rikt år

Det gångna året har varit ett av de mest aktiva och rika i Ålands fredsinstituts historia. Nya verksamheter har initierats och tidigare initiativ har utvecklats och lett till resultat. Under året godkändes ett nytt forskningsprogram för åren 2014 till 2017. Kastelholmssamtalet genomfördes för första gången under president Tarja Halonens beskydd. Temat var Norden som fredsregion. Evenemanget väckte stor medial uppmärksamhet och Ålands fredsinstitut fick stor synlighet.

Inom kärnområdena självstyrelse, minoriteter och säkerhet utfördes forskningsarbete samt kunskapsspridning i olika former. Nordiskt fredssamarbete gjordes i ett nätverk för fred. Arbetet med att ta fram den nätbaserade högskolekursen Ålex har framskridit planerligt och samarbete med Ålands högskola har varit gott. Våren 2015 påbörjas den första kursen.

Intresset för Ålands fredsinstitut och Åland är fortsättningsvis stort och institutet fick under året ta emot många besök och kontakter från olika delar av världen. Besöken uppgick till ungefär 40 och kontakterna har uppskattats. Denna viktiga verksamhet är arbetsdryg och omfattande och den har inte beaktats fullt ut när institutets verksamhet planeras.

Inom ungdoms- och jämställdhetsarbetet fortsatte projekten inom Fair Sex, tjej- och killgrupper samt Skolfred. Särskilt Fair Sex-projektet väckte stor respekt för sin professionella utformning och sitt kompetenta genomförande.

Den instabila finansieringen av kärnverksamheten ledde till en akut ekonomisk kris. I spåren av den inledde styrelsen en framtidsdiskussion om hur verksamheten kan säkras. För att åstadkomma stabilitet i kärnverksamheten krävs ett större engagemang från det offentliga Ålands sida. Den kunskapsproduktion och spridning som Ålands fredsinstitut står för är specifik och synnerligen relevant för Ålands fortsatta utveckling i en global värld.

Fredsfast Ab har under året genomfört viktiga renoveringar och i utrymmena i gårdshusets bottenvåning har under året tagits i bruk av två hyresgäster.

Fredsinstitutets uppdrag

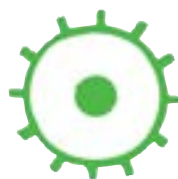
Ålands fredsinstitut är en partipolitiskt och religiöst obunden stiftelse som enligt stadgarna ska främja och stödja såväl praktisk verksamhet som forskning rörande freds- och konfliktfrågor i vid bemärkelse, med utgångspunkt från Åland och dess särställning.

Självstyrelse - säkerhet - minoriteter - civilsamhälle

Fredsinstitutet ska främja en fredlig samhällsutveckling genom att motverka våld och genom bemäktande (empowerment), dvs. att utveckla förhållanden, kunskap och metoder som möjliggör att individer och samhällen ges lika möjligheter och faktiska förutsättningar att utveckla sin fulla potential.

I praktiken innebär detta att fredsinstitutet arbetar inom fyra specialiserade inriktningar:

Självstyrelse på Åland och i jämförelse med andra liknande territoriella lösningar. Särskilt beaktas självstyrelsens relevans för territoriella lösningar i konflikter.

Säkerhet för individer och grupper innebär avsaknad av våld och möjlighet att utveckla sin fulla potential. Demilitarisering och neutralisering som förtroendeskapande åtgärder är alternativ till militarisering och bidrar till minskad våldsanvändning och militärpolitisk säkerhet.

Minoriteter inkluderar frågor om kulturella och etniska minoriteters rätt till en egen identitet och till deltagande i de demokratiska beslutsprocesserna.

Civilsamhället betraktas som en arena och en aktör för dialog, kritisk granskning och kunskapsut-

veckling med betydelse för demokratisk och fredlig samhällsutveckling.

Ålands fredsinstitut arbetar som en del av det civila samhället och som en akademiskt förankrad institution och tankesmedja, eller som vi ibland säger som en "think – act – think" organisation, med kunskapsutveckling, informationsspridning och metodutveckling om de förutsättningar som skapar en fredlig samhällsutveckling och bemäktande. Som en del av det civila samhället är Ålands fredsinstitutets mandat att generera nya idéer och kunskap och att komplettera och även granska andra samhällssektorer.

Styrelsens arbete 2014

Ålands fredsinstitut är en partipolitiskt och religiöst obunden stiftelse. Institutets styrelse fattar beslut om den övergripande verksamheten. Styrelsen består av sju till tio medlemmar och mandatperioden är två år.

Styrelsen har under 2014 hållit fyra möten. Bland ärendena av löpande karaktär har ekonomifrågor och fastighetsfrågor, som handhas av dotterbolaget Fredsfast AB, fått stort utrymme på agendan. Styrelsen har under året också lagt extra vikt vid frågor om fredsinstitutets kärnområden och lång-

siktiga prioriteringar.

Kastelholmssamtalet, samtal om fred på Kastelholms slott på Åland under beskydd av president Tarja Halonen, som initierats av styrelsen med ordförande Barbro Sundback i spetsen var uppe på agendan vid flera tillfällen både före och efter evenemanget, där de flesta av styrelsens ledamöter närvarade.

Under året har personal med ansvar för olika delar av verksamheten närvarat vid styrelsens möte för att informera om verksamheten.

Styrelsens ordförande Barbro Sundback (til vänster) med president Tarja Halonen och fredsinstitutets direktör Sia Spiliopoulou Åkermark, vid ett möte inför Kastelholmssamtalet 2014.

Fredsinstitutets styrelseledamöter fanns i publiken under Nordiskt fredsforum, som hölls direkt efter Kastelholmssamtalet.

Styrelsens ledamöter

Barbro Sundback, ordförande. Lagtingsledamot, tidigare talman i Ålands lagting.

Leena Lindqvist, vice ordförande. Egenföretagare, utbildad socialarbetare, terapeut, pol. mag. i internationella relationer.

Lotta Angergård. Statsvetare med bakgrund inom såväl offentliga som tredje sektorn. Ungdomskonsulent vid Ålands landskapsregering.

Ulla Backlund. Verksam inom norska Flyktinghjälpen, tidigare direktör för Flyktinghjälpen i Georgien, Burundi respektive Libanon.

Susanne Eriksson. Direktör för Ålands lagting.

Katarina Fellman. Direktör för Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB.

Roger Jansson. Lagtingsledamot, före detta ledamot i Finlands riksdag, tidigare talman i Ålands lagting.

Lars Ingmar Johansson. Tidigare lagtingsdirektör.

Kjell-Åke Nordquist. Docent i freds- och konfliktforskning vid Uppsala universitet.

Olav S Melin. Ansvarig för samhälls- och medierelationer vid tankesmedjan Magma i Helsingfors.

Forskning om självstyrelse, minoriteter och säkerhet

Fredsinstutets kärnidé om att verka inom överlappningsfältet mellan säkerhet, självstyrelsearrangemang och minoritetsskydd är fortsatt vetenskapligt relevant och viktig. Ny kunskap inom dessa arbetsfält är nödvändig både för att förstå Ålands speciella ställning och dess betydelse internationellt.

År 2014 trädde ett nytt forskningsprogram i kraft som banar vägen för en förstärkt fokus på Östersjöregionen och Norden. Inom projektet "Nordiska självstyrelser – erfarenheter och visioner från ett fredsperspektiv", som pågår under åren 2014-2015, har elva forskare analyserat de nordiska självstyrelsernas utveckling utifrån ett fredsperspektiv. Ett nytt projekt med fokus på demilitarisering och neutralisering har utvecklats under året vilket kommer att utmynna i ett nytt flerårigt forskningsprojekt som startar 2015. Under 2014 började också planeringsarbete inför en minoritetskonferens som arrangeras i samarbete med Europarådet på våren 2015.

Samtidigt som nya idéer har tagit form har arbetet med spridningen av

forskningsresultat fortsatt. Forskningsresultaten från det fleråriga forskningsprojektet om europeisk flerspråkighet (ELDIA – European Language Diversity for All, 2010 – 2013) har sammanställts till en publikation som ska ges ut under 2015. Forskningsprojektet om Ålandsexemplet beståndsdelar (2010-2012) har analyserats och presenterats i olika sammanhang. Med termen Ålandsexemplet menas Ålands ställnings tre centrala beståndsdelar, dvs. självstyrelsen, demilitariseringen och neutraliseringen samt garantier för bevarandet av kultur och språk. Utvecklingen av en nätburen högskolekurs om territoriell självstyrelse och Ålandsexemplet som pågått under året är ett led i detta arbete.

Ålands fredsinstitut vill tillmötesgå behovet av kunskap och information samt analys av Ålands ställning och av Ålandsexemplet och vill vara en inspirations- och referenspunkt i konflikt- och medlingssituationer, speciellt i anslutning till frågor om minoriteter, självstyrelseformer och demilitarisering och neutralisering. Under året har fredsinstitutet tagit emot ett flertal besök och inspirerat till diskussion och reflektion i frågor relaterade till Ålandsexemplet beståndsdelar.

Även publikationsverksamheten följer målsättningen att lyfta frågor relaterade till minoritetsskydd, självstyrelse och säkerhet. 2014 har två rapporter kommit ut i fredsinstitutets rapportserie. De fokuserar på relationen mellan minoritetsskydd och integration respektive säkerhetsfrågor och jämställdhet.

Publikationer 2014

Rapportserien Rapport från Ålands fredsinstitut - Report from the Åland Islands Peace Institute:

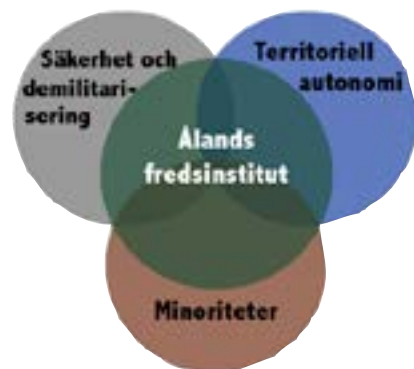
No. 2-2014
Minorities and immigration – frameworks of exclusion and inclusion in Åland and South Tyrol compared
Verena Wisthaler och Heidi Öst

No. 1-2014
Gender equality in peace processes – is it all just gender-washed? How UNSCR 1325 is implemented and understood in Sweden
Katharina Hill

Andra publikationer:

"Making Autonomies Matter: Sub-State Actor Accommodation in the Nordic Council and the Nordic Council of Ministers - An Analysis of the Institutional Framework for Accommodating the Faroe Islands, Greenland and Åland within 'Norden'"

3 European Diversity and Autonomy Papers – EDAP 2014
Sarah Stephan

Fredsinstitutets forskarråd

Forskarrådet är ett rådgivande organ till styrelsen och utgör en resurs och har en kvalitetssäkringsfunktion för fredsinstitutets forskning. Rådets mandatperiod är två år. Ålands fredsinstituts forskarråd består under mandatperioden 2013-2015 av styrelsemedlemmen Kjell-Åke Nordquist (ordförande), docent i freds- och konfliktforskning, Mikael

Wigell, fil. dr., forskare vid Utrikespolitiska institutet i Helsingfors och Gunilla Herolf, fil. dr., expert i frågor om europeisk integration och säkerhetspolitik. Fredsinstitutets direktör leder forskningsverksamheten och fungerar som sekreterare för forskarrådet. Året 2014 sammanträdde forskarrådet en gång.

Digital kurs om Ålandsexemplet ligger i startgroparna

Under året 2014 har Ålands fredsinstitut utvecklat en internetbaserad högskolekurs om territoriella självstyrelser med Åland som exempel och fallstudie. Kursen ges för första gången vårterminen 2015 i samarbete med Öppna högskolan på Åland.

Kursen är tvärvetenskaplig och diskuterar självstyrelse i ett brett perspektiv i relation till bland annat självbestämmande, flernivåstyrelse och minoritetsrättigheter. Kursen berör Ålands självstyrelse, demilitarisering och neutralisering samt garantierna för språk och kultur. Kursen diskuterar också betydelsen av territoriell autonomi som ett möjligt verktyg för konfliktlösning, t.ex. som en möjlig lösning på etnopolitiska konflikter.

Kursen bygger på internationell forskning i de aktuella ämnena. Ålands fredsinstitut har bidragit till kunskapsutvecklingen bl.a. genom boken *The Åland Example and its Components - Relevance for International Conflict Resolution* (2011) och ett specialnummer i *International Journal for Minority and Group Rights* (vol. 20, 2013). Kursen innehåller även intervjuer med åländska politiker och tjänstemän.

Deltagarna under vårterminen 2015 kommer från Åland, Finland, Sverige, Grönland, Azerbajdzjan, Danmark och Italien.

"Det finns ett stort internationellt intresse för mångfaldsfrågor, för Ålandsexemplet och för hur territoriell självstyrelse kan användas vid konfliktlösning. Vi får förfrågningar från till exempel Kashmir, Thailand och Indonesien. Det finns också en nyfikenhet här i Norden om hur självstyrelsearrangemang fungerar. Alla intresserade kan inte komma hit, och vi har inte heller kapacitet att ta emot alla. Den här kursen är ett sätt att ge

fler möjlighet att få ta del av kunskapen", säger fredsinstitutets direktör Sia Spiliopoulou Åkermark.

Vänster: Besök till fredsinstitutet från ILAC. Uppe, mitten: Professor Egbert Jahn och besökare från Åbo Akademi. Nere, mitten: Doktor Koichi Kimura. Höger: Ambassadör Dan Ashbel.

Minoritets- och självstyrelsefrågor i Ukraina och på Krimhalvön

Under 2014 har krisen i Ukraina fått stor uppmärksamhet, så även i fredsinstitutets arbete. Fredsinstitutets direktör har i sin roll som president för Europarådets minoritetskommitté varit djupt involverad i frågan om minoriteters situation i Ukraina. Institutets medarbetare har också deltagit i diskussioner i media om minoritets- och självstyrelsefrågor relaterade till Ukraina och Krimhalvön.

Genom sitt uppdrag i Europarådets rådgivande kommitté för ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter har fredsinstitutets direktör Sia Spiliopoulou Åkermark under året rest till Ukraina vid två tillfällen för att undersöka och diskutera minoriteternas situation. Den rådgivande kommittén kunde inte resa till Krim, bland annat på grund av säkerhetsrisker för tilltänkta samtalspartners i Krim. Kommittén hade dock möjlighet att träffa och samtala med minoritetsrepresentanter utanför det ockuperade området.

Europarådets minoritetskommitté antog den 1 april 2014 en rapport om situationen för de nationella mino-

riteterna i Ukraina. Det var första gången någonsin som kommittén sammanställt en rapport om minoriteter ad hoc, dvs med anledning av pågående händelser och utöver den regelbundna tillämpningskontroll som föreskrivs i konventionen.

Rådgivande kommittén ger i rapporten uttryck för djup oro över säkerheten och tillgången till rättigheter för minoritetsgrupper i Krim, särskilt Krimtatarer och personer som tillhör den ukrainsktalande befolkningen.

Fredsinstitutet har under tidigare år fört diskussioner med olika intressenter från Krim om självstyrelsefrågor och demilitarisering i en dialogprocess för Krim. Forskare Sarah

Stephan besökte Krim för några år sedan, och har skrivit blogginlägget "Crimea between the global and the local", som finns på www.peace.ax.

Ålands fredsinstitut ombads vid flera tillfällen att uttala sig i media om situationen, i synnerhet vad gäller minoritetsfrågor och självstyrelse. Fredsinstitutets forskare har diskuterat frågorna i lokala, nationella och internationella medier.

Ukrainakrisen i bredare bemärkelse har också diskuterats lokalt på Åland i ett informellt möte med personer på Åland med bakgrund i eller kopplingar till Ukraina och Ryssland.

Kunskapspridning och -utbyte

Under 2013 har fredsinstitutets kunskap efterfrågats från både när och fjärran.

Under 2014 har fredsinstitutets direktör Sia Spiliopoulou Åkermark föreläst i frågor om minoritetsskydd, mångfald och territoriella konflikter på externa evenemang på Åland, i Lund, Umeå, Warszawa och i Vilnius. Hennes uppdrag inom olika expertorgan, bland annat för Europarådets rådgivande kommitté för ramkonventionen för nationella minoriteter och för kontaktgruppen för Åland-Finland har fört henne bland annat till Ukraina. Forskaren Sarah Stephan deltog i september i en internationell konferens om självbestämmanderätt vid universitetet i Bern.

Fredsinstitutet har gästats av bland annat lektor Ari Virtanen och profes-

sor Alain A. Grenier tillsammans med 15 studenter från Université du Québec à Montréal. Fredsinstitutet höll för tredje året i rad en workshop om Ålandsexemplet för deltagare i kursen PASA - Peace and Security in Africa, som organiseras av institutionen för fred och konfliktlösning vid Uppsala universitet, tillsammans med African Centre for the Constructive Resolution of Disputes (ACCORD) samt det svenska konsultföretaget Indvelop. Fredsinstitutets tidigare gästforskare Rhodri C Williams besökte fredsinstitutet tillsammans med kollegor från International Legal Assistance Consortiums (ILAC) huvudkontor i Stockholm. Doktorand Heidi Öst och magisterstudenterna vid European Master's Programme in Human Rights and Democratisation vid Åbo Akademi kom på besök till Ålands fredsinstitut för en presenta-

tion av institutets forskningsaktiviteter. Professor emeritus Egbert Jahn som har arbetat i mer än 40 år med fredsforskning i Frankfurt, Mannheim och Köpenhamn vistades på fredsinstitutet flera dagar i april/maj för att studera Ålandsexemplet. Ett kortare och mer spontant besök till fredsinstitutet gjorde Dr Koichi Kimura, fredsforskare och lektor i Peace Studies vid Fukoka University i Japan. Bland våra besökare med ett särskilt intresse för Ålandsexemplet fanns även riksdagsledamöter och ungdomsgrupper från Finland, Sverige, Danmark och USA. Andra besökare som fått information om Ålandsexemplet är Israels ambassadör i Finland, Dan Ashbel, och en grupp civilsamhällsrepresentanter från Armenien och Azerbajdzjan som besökte Åland i november.

Spiliopoulou Åkermark avslutade sitt uppdrag som president för Europarådets minoritetskommitté

Fredsinstitutets direktör Sia Spiliopoulou Åkermark, docent i folkrätt, har under de senaste två åren varit president för Europarådets rådgivande kommitté för ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter. Hennes mandatperiod avslutades i Strasbourg i september 2014, då hon

inför Europarådets ministerkommitté presenterade en slutrapport om hur situationen för minoriteter utvecklats i de europeiska länderna under åren 2012-2014.

Sia Spiliopoulou Åkermark har tidigare varit expertmedlem i Europarådets minoritetskommitté, 2002-2006

och 2010-2011, dvs. i sammanlagt åtta år. Hennes uppdrag som president för minoritetskommittén har inneburit observationsuppdrag i och yttranden om bland annat Ukraina, Danmark, Bulgarien och Ryssland.

Norden och freden granskades på Kastelholmssamtalet 2014

Den 28 mars 2014 hölls det första Kastelholmssamtalet, samtal om fred under beskydd av president Tarja Halonen, på Kastelholms slott på Åland. Panelen bestod av Finlands utrikesminister Erkki Tuomioja, Nordiska rådets direktör Britt Bohlin, expeditionschef vid norska UD Aud Lise Norheim samt riksdagsledamot och vice president för Nordiska rådet Hans Wallmark. Panelen diskuterade bland annat att det finns många anledningar att betrakta Norden som en fredsregion och att det finns internationellt intresse för det nordiska. Samtidigt kan det finnas

en risk för att bli betraktad som självgod. Det är viktigt dels att granska Norden inåt, dels att gå in för dialog snarare än mission i internationella relationer. Detta var första gången som Ålands fredsinstytut anordnade Kastelholmssamtal om fred under beskydd av president Halonen. Samtalet planeras att bli återkommande. På www.peace.ax finns sammanfattande texter, film, foton och pressklipp.

Forskning om nordiska självstyrelser

Under 2014 startades ett projekt om de nordiska självstyrelserna och freden, under ledning av Ålands fredsinstytut. I projektet deltar forskare som utifrån sina specialområden gör fallstudier eller jämförelser av Åland, Grönland och Färöarna inom områdena säkerhetspolitik, juridik, statsvetenskap och ekonomi. Forskarna diskuterar också självstyrelserna i relation till utvecklingen inom Norden samt deras relevans för fredlig utveckling i andra delar av världen. Det underlag som skrivs av forskarna utgör inspiration för en konferens som ordnas i Mariehamn på Åland i januari 2015 i samband med Nordiska rådets utskottsmöten. En slutlig publikation ska färdigställas efter konferensen.

Projektet genomförs med stöd från Nordiska rådets medborgar- och konsumentutskott.

Forskarna som deltar i projektet är professor Markku Suksi, fil. dr. Gunilla Herolf, fil.dr. Rickard Palmer, LL.M. Sarah Stephan, pol. dr. Maria Ackrén, professor Ágúst Thór Árnason, professor Gudmundur Alfredsson, pol. dr. Tove Malloy, lektor och cand. polit. Lise Lyck, jur. dr. Kári á Rógvi och docent Sia Spiliopoulou Åkermark.

Två seminarier inom nordiskt nätverk för fred

Projektet "Norden för fred?" arrangerar under loppet av två och ett halvt år ett öppet seminarium i varje nordiskt land utifrån något av projektets två huvudteman – för det första frågan om Nordens och de nordiska ländernas relation till fred, för det andra hur man kan sprida och förankra fredliga förhållningssätt på gräsrotsnivå och genom vuxenutbildning.

Under 2014 hölls två seminarier inom projektet. I mars hölls ett "Nordiskt fredsforum" på Åland i samband med Kastelholmssamtalet (se föregående sida). I oktober

hölls ett seminarium och nätverksmöte på Island på temat praktiska verktyg och förhållningssätt som kan bidra till fredlig samhällsutveckling. Under året publicerades den gemensamma debattartikeln "Norden förändras" i Upsala Nya tidning i Sverige och i två isländska tidningar.

Projektet "Norden för fred?" är ett Nordplus vuxenfinansierat projekt som pågår mellan hösten 2013 och våren 2016 under ledning av Ålands fredsinstytut och med partnerorganisationer från alla nordiska länder.

Från vänster: Birger Norup, GAMIP/Peace Alliance Denmark, Ida Persson, Ålands medlingsbyrå, Fredrik Harstad, Föreningen Norden Sverige, Silja Bára Ómarsdóttir, Islands universitet, Barbara Sivertsen, Norges fredsrad, Elise-Marianne Åberg, FNUF Sverige, Susann Simolin, Ålands fredsinstitut och Tuuli Vuori, Finlands fredsforbund.

Stort medialt intresse för medling

Ålands medlingsbyrå fick mycket medial uppmärksamhet under året. En öppen föreläsning om medling blev välbesökt, och ovanligt många tvisteärenden inkom.

Under 2014 inkom 43 ärenden till Ålands medlingsbyrå och 20 av dessa medlades. Överenskommelse i 9 ärenden. Hela 10 ärenden var tvister, vilket var en markant ökning från tidigare år.

Medlingsverksamheten fick under 2014 mycket medial uppmärksamhet i lokal-tidningarna, vilket förhoppningsvis har spridit en större kunskap om medlingsverksamheten till allmänheten. Artiklarna handlade dels om medling i allmänhet dels om det kontroversiella ämnet medling vid fall av våld i nära relationer.

För de frivilliga medlarna anordnades flera utbildningstillfällen under året. Utöver regelbundna medlarträffar deltog en grupp medlare och medlingsansvariga Ida Persson i de svenskspråkiga medlingsdagarna i Vasa. Fokus låg på mångkulturell medling, medling med tolk samt kvinnor som utövar våld.

Det ämne som behandlades mest under året var medling vid våld i nära relationer. Flera möten ordnades och medlingskommissionen samlades för att diskutera ämnet. Ett utbildningstillfälle anordnades för medlare i samarbete med Åbo medlingsbyrå.

Medlingsbyrån bjöd i november in **Eleonore Lind** för en öppen föreläsning om medling som metod för konflikthantering. Lind har under många år arbetat med medling i Sverige. Föreläsningen lockade 120 åhörare.

Medlingsansvariga har under året haft fortlöpande kontakt med polisväsendet och haft två informationstillfällen på polisstationen, samt gjort insatser för att öka kunskapen om medling i civilsamhället.

I oktober talade medlingsansvarige om medlingens nyckelfrågor på seminariet "Practicing peace" i Reykjavik inom ramen för projektet "Norden för fred?". Ett samarbete med Rädda Barnen Åland r.f.'s verksamhet Barnens Internet inleddes.

Medling i korthet

Medling är en avgiftsfri och lagstadgad service. Genom medling ges parterna i ett brottmål eller en tvist möjligheten att äga sin konflikt och själva hitta en lösning genom konstruktiva diskussioner. Detta sker med hjälp och stöd från frivilliga, utbildade och opartiska medlare. Ålands medlingsbyrå drivs av Ålands fredsinstytut. Som konflikthantering på individnivå är medlingen en del av det fredsarbete som bedrivs på fredsinstitutet.

Medlingsbyrån ordnade i november en mycket välbesökt föreläsning med Eleonore Lind.

Fair Sex-workshoparna utvecklades och spreds utanför Åland

Fair Sex-workshoparna har under det gångna året uppdaterats och kvalitetssäkrats. Metoden har väckt intresse och nått gymnasieungdomar och praktiker även utanför Åland.

Fair Sex-projektet har i och med verksamheten 2014 genomförts under tre år. Under året har projektet haft två anställda, en praktikant och tre timanställda workshopledare.

En central del av arbetet har varit att uppdatera och kvalitetssäkra innehållet i workshoparna. Utvärderingar från ledare och studerande, samt från projektets anställda har legat till grund för utvecklingen av materialet. Materialet har också granskats av en extern expert. En viktig del i utvecklingsarbetet har varit att fokusera diskussionen ytterligare kring gråzoner och att tydligare integrera ett normkritiskt perspektiv. Nya bilder som synliggör några av de teman som lyfts i workshoparna har utformats tillsammans med serie-tecknaren Sara Elgeholm.

Liksom tidigare år har Fair Sex-workshopar hållits med samtliga klasser Ålands gymnasieskolas årskurs två samt med ungdomarna på Katapult, de studerande på Folkhögskolans NYA-linje samt med eleverna på Yrkesträningsskolan (YTP). Totalt har Fair Sex-teamet genomfört 48 workshopar under 2014.

Insatserna som under de tre projektåren riktats till de vuxna i skolan, har byggts på varandra. Efter det första årets allmänna utbildning och andra årets arbete med jämställdhetsplaner har samarbetet under 2014 baserats på jämställdhetsgruppernas egna önskemål och behov av stöd.

Under hösten inledde Fair Sex ett samarbete med organisationen De Ungas Akademi (D/U/A), som är verksam i hela Svenskfinland. Därigenom nådde projektet svenskspråkiga ungdomar på fastlandet. I oktober utbildades fyra workshopledare på fastlandet och i direkt anslutning till utbildningstillfället höll projektpersonalen från Fair Sex fyra pilotworkshopar i Grankulla samskola. D/U/A har för avsikt att inkludera Fair Sex i sitt utbildningsutbud 2015 och har sökt om medel för detta. Fair Sex har under 2014 deltagit i

konferenser och utbildningar på fastlandet, i Sverige och i Ryssland. Spridningen av Fair Sex-metoden utanför Åland möjliggjordes av att projektet beviljades ekonomiskt stöd från finska Undervisnings- och kulturministeriet, utöver den finansiering som Ålands landskapsregering/Paf beviljade för lokal verksamhet.

Skolfred 2014

Skolfred är ett samarbete mellan Folkhälsan på Åland, Ålands fredsinstitut, Rädda Barnen och utbildningsbyrån vid landskapsregeringen. Skolfredsens syfte är att skapa en bättre och tryggare miljö för elever, lärare och övrig skolpersonal genom en samling av förebyggande åtgärder och aktiviteter som stöder skolans värdegrund.

Vid höstterminens början höll den årliga skolfredsutlysningen och 2014 var Övernäs skola ansvariga för utlysningen. Övernäs skolas elever bjöd på en fin utlysning med många uppskattade sågnummer. Temat för skolåret 2013/2014 var "Schysst på nätet" och detta tema fortsatte även för skolåret 2014/2015.

tre nummer av informationsbladet Skolfredsnytt gavs ut under året och spreds bland annat till elever, föräldrar och skolpersonal. Under hösten diskuterades möjligheterna till ett ökat samarbete mellan de olika aktörerna inom ramarna för skolfred och ett handledningstillfälle anordnades för att tillvarata kompetensen inom gruppen och lära av varandra.

Nordiskt-baltiskt nätverk för jämställdhet i ungdomsarbete

Under 2014 har fredsinstitutet koordinerat ett nordiskt-baltiskt nätverk med fokus på att synliggöra behovet av ett jämställdhetsperspektiv inom ungdomsarbetet, utbyta kunskap och erfarenheter samt arbeta gemensamt med att sprida, utveckla och kvalitetssäkra tjej- och killgruppsmetoden.

Det nordiskt-baltiska nätverket tilldelades medel från Nordiska ministerrådet för att hålla två nätverksmöten under året. Det första mötet ordnades i Vilnius, Litauen, i februari 2014 där nätverksrepresentanter från Ålands fredsinstitut, Missing

Persons Families's Support Center (Litauen), Resurscenter för kvinnor Marta (Lettland), samt Tjejhuset och Pojkhuset i Helsingfors presenterade sina erfarenheter av tjej- och killgruppsarbetet med olika målgrupper beroende på organisationens verksamhetsinriktning

och den lokala problematiken. I juni 2014 deltog alla nätverkspartners i Nordiskt Forum i Malmö och höll ett välbesökt seminarium om tjej- och killgruppsmetoden som ett sätt att utmana könsstereotyper, stärka ungdomars integritet och uppmuntra dem till kritiskt tänkande. Projektet har resulterat i ett levande och aktivt forum för organisationer som tillsammans vill driva utvecklingen av tjej- och killgruppsverksamheten och utbyta lärdomar och utmaningar för att jobba långsiktigt med jämställdhetsfrågor i fritidsverksamheten för unga.

Fredsinstitutet på Nordiskt Forum

Den 12-15 juni 2014 deltog fyra medarbetare från Ålands fredsinstitut, Justina Donielaite, Malin Söderberg, Cecilia Brenner och Liselott Linden, vid Nordiskt Forum i Malmö. Det övergripande syftet var att få ny kunskap om strategier och konkreta insatser som främjar alla människors lika värde och rättigheter med fokus på jämställdhetsintegrering i arbetet med unga samt förebyggandet av könsrelaterat våld. Nya kontakter har knutits och inte minst har forumet fungerat inspirerande för fortsatt arbete.

Malin Söderberg och Justina Donielaite på Nordiskt Forum i Malmö.

Tjej- och killgrupper på Åland

”Tjej- och killgrupper på Åland” är ett samarbetsprojekt mellan Ålands fredsinstitut och Folkhälsan på Åland som har pågått sedan sommaren 2013. Syftet med projektet är att utveckla, samordna och kvalitetssäkra tjej- och killgruppsverksamheten på Åland.

Fredsinstitutet har under 2014 i huvudsak fokuserat på metodutveckling. Under året har ett formulär för utvärdering av tjej- och killgruppsverksamheten utarbetats och resultatet av utvärderingarna visar att grupperna har varit mycket uppskattade, både av ledare och deltagare. Riktlinjer för kvalitetssäkring av tjej- och killgruppsverksamheten har fastställts.

Under 2014 har projektet skapat en elektronisk materialbank med syfte att underlätta för tjej- och killgrupps-ledarna i deras arbete. Materialbanken innehåller praktisk information, redovisningsblanketter

och utvärderingsformulär, metodmaterial, tips på praktiska övningar och aktiviteter samt referensmaterial. Allt material som lagts upp har granskats ur genusperspektiv och normkritiskt perspektiv, för att överensstämja med projektets värdegrund.

Folkhälsan och fredsinstitutet har under året arrangerat en utbildning för nya tjej- och killgruppsledare samt fyra handledningstillfällen för de aktiva ledarna. Teman för årets handledningar har varit ”inspiration”, ”genus och media”, ”makt och genus” och ”schysst på nätet”.

I maj 2014 arrangerade fredsinsti-

tutet och Folkhälsan en avslutning på Mariebad för alla tjej- och killgrupper som löpt under höstterminen 2013 och vårterminen 2014. Utöver detta har fredsinstitutet och Folkhälsan har under året bjudit in till två informations- och inspirationstillfällen, ett riktat till andra organisationer verksamma inom ungdomssektorn och ett för allmänheten. Dessa tillfällen har syftat till att informera om tjej- och killgruppsverksamheten på Åland samt undersöka möjligheter till samarbete.

Tjejgrupper i Azerbajdzjan

Projektet ”Tjejcentret öppna dörrar – samlingspunkt för unga kvinnor i Azerbajdzjan” startade i oktober 2011 och avslutades i september 2014. Inom projektet har fredsinstitutets

partnerorganisation Yuva byggt upp och bedrivit en populär tjejgruppsverksamhet på en nystartad ungdomsgård i den resurssvaga förorten Ahmedli i Azerbajdzjans huvudstad Baku. Utvärdering av projektet samt dess hållbarhet och möjligheter till

framtida finansiering har varit viktiga frågor under året.

Yuva ska upprätthålla tjejcentret tillsammans med nya partners, medan fredsinstitutet i framtiden fokuserar på utbildningsinsatser för tjejgruppsledare.

Praktikanter och volontärer

Ålands fredsinstitut tar varje år emot praktikanter och volontärer för längre eller kortare perioder. Under 2014 har sju praktikanter arbetat med bland annat information, Fair Sex-workshoppar samt rapporter om till exempel konst och fred eller militär närvaro i minoritetsområden.

Från vänster: Alexandra Zhukova, Adem Ferizaj, Varvara Barysevich, Armenak Tokmanjuan, Jennifer Linder, Kristina Dulebova, Fanny Thalén.

Alexandra Zhukova från Ryssland var EVS-volontär vid fredsinstitutet mellan oktober 2013 och september 2014. Hon arbetade främst med information och fotografering. Alexandra har examen i psykologi från Sankt Petersburgs institut för psykologi och socialarbete och har tidigare arbetat som psykolog vid det statliga centret för social assistans för familjer och barn i Kalinskidistriktet i Sankt Petersburg.

Adem Ferizaj vistades på fredsinstitutet under perioden 2.2-9.6.2014 och skrev då en rapport om militär närvaro i minoritetsområden, där han granskade fallen Grönland och Cypern. Adem studerar tvärvetenskapliga, trespråkiga studier (tyska, franska och engelska) i samhällsvetenskap vid universitetet Franco-German campus of Sciences Po Paris i Nancy.

Varvara Barysevich från Vitryssland, som studerar freds- medlings- och konfliktforskning vid Tammerfors universitet, var praktikant vid fredsinstitutet över sommaren. Varvara har tidigare studerat folkrätt vid Belarusian State University i Vitryssland. Vid institutet arbetade hon med förstärkning av kontakterna med vitryska icke-statliga organisationer, och har hjälpt till med att skapa en digital kurs om territoriell självstyrelse som konfliktlösningens verktyg, med utgångspunkt i fallet Åland

Armenak Tokmajyan vistades vid Ålands fredsinstitut under augusti 2014. Han arbetade främst med att utreda möjligheterna för fredsinstitutet att arbeta med fristadsboende för konstnärer. Armenak har en magisterexamen i fred, medling och konfliktforskning från Tammerfors universitet och Tammerfors fredsforskningsinstitut (TAPRI) i Finland. Han har tidigare studerat vid universiteten Van Amsterdam, Sciences-po Paris och University of Kalamoon i Syrien.

Jennifer Linder var praktikant på Ålands fredsinstitut under hösten 2014, främst inom projektet Fair Sex där hon hållit workshoppar med gymnasieleverna. Jennifer stude-

rar för en kandidatexamen som internationell socionom på Högskolan i Gävle.

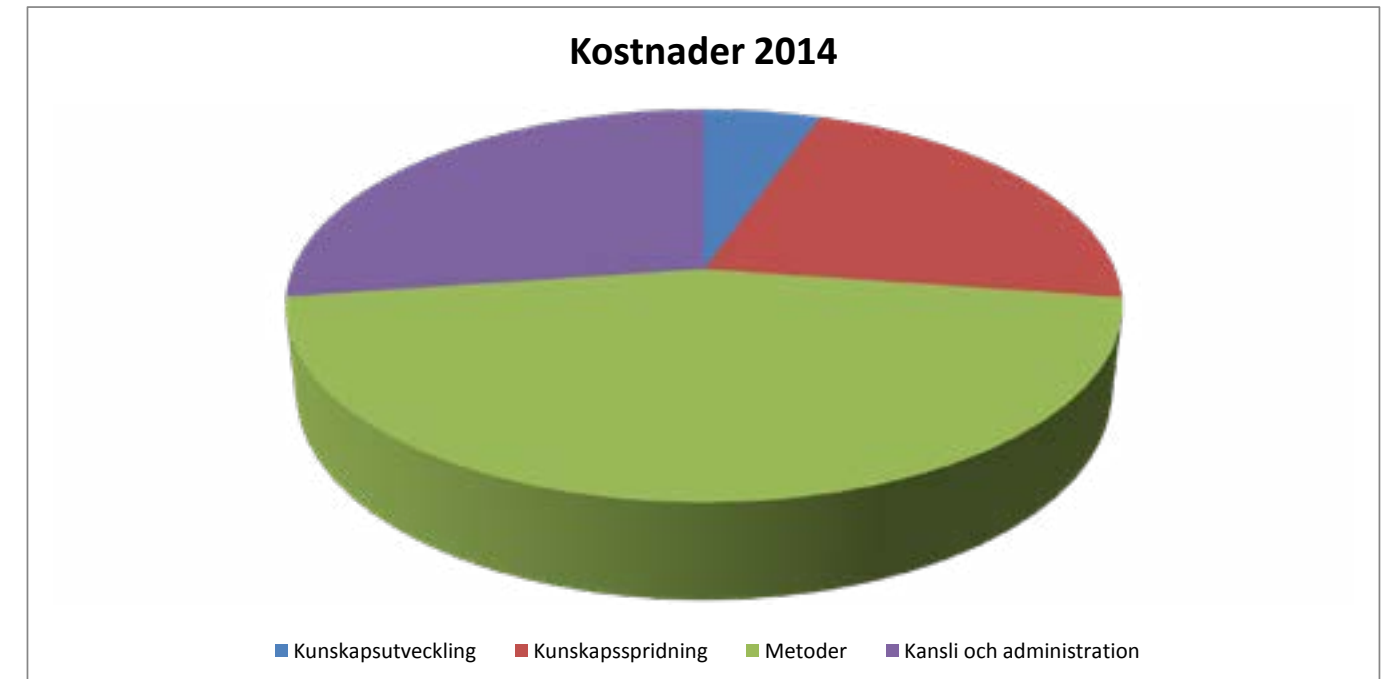
Kristina Dulebova från Slovakien är EVS-volontär på Ålands fredsinstitut från 8.10.2014 till 30.9.2015. Kristina har en kandidatexamen i internationella relationer och diplomati från Matej Bel University i Slovakien. Vid Ålands fredsinstitut vill hon förbättra sin kunskap om medling av konflikter och arbeta med projekt för bemäktande och mänskliga rättigheter.

Fanny Thalén gjorde högskolepraktik på Ålands fredsinstitut från november till mitten av januari 2014-2015, främst med uppgifter inom kommunikations- och publikationsverksamheten. Fanny läser tredje året media- och kommunikationsvetenskap vid Luleå tekniska universitet. Tidigare har hon arbetat som radiojournalist och läst slavistik vid Humboldt Universität zu Berlin.

Faximil från Tidningen Åland 28.7.2014

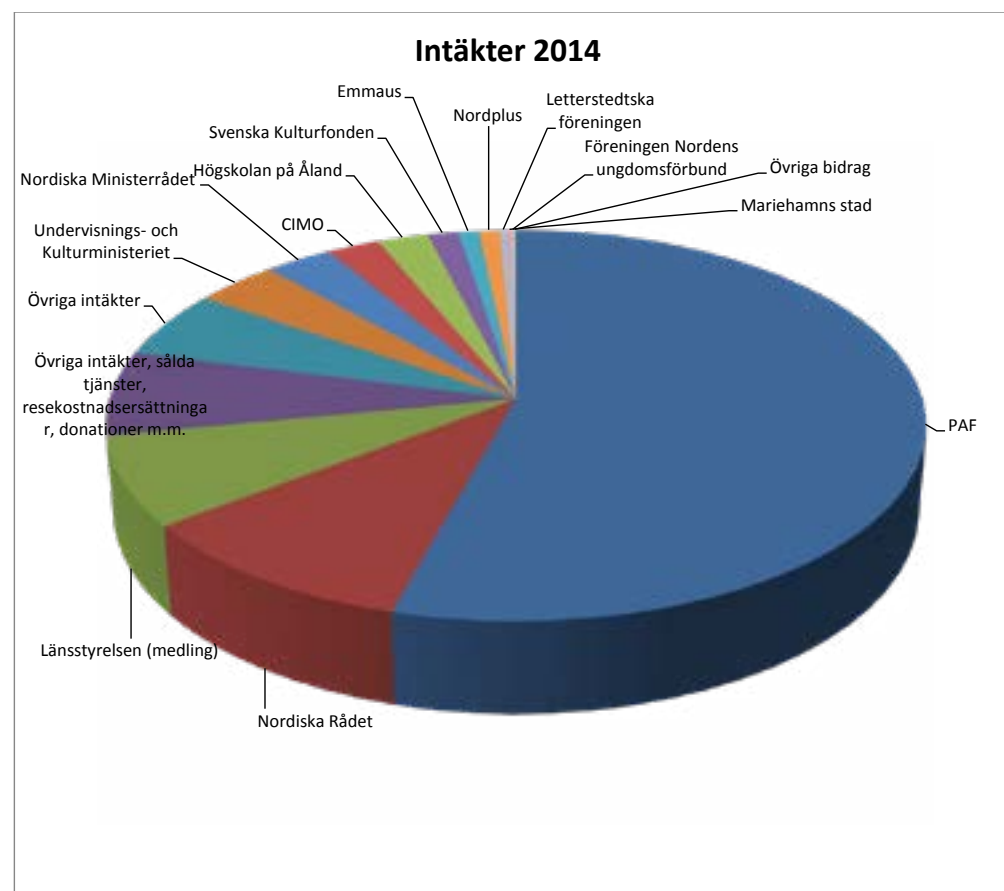
Ekonomi

1. Kunskapsutveckling	23 145	5 %
2. Kunskapsspridning	93 896	22 %
3. Metoder	194 955	45 %
4. Kansli och administration	116 897	27 %
Totalt	428 892	100 %

1. Kunskapsutveckling	10 000	2,3 %
2. Kunskapsspridning	81 984	18,7 %
3. Metoder	174 507	39,9 %
4. Kansli och administration	170 956	39,1 %
Totalt	437 446	100 %

1 PAF	237 466	54,3 %
2 Nordiska Rådet	45 063	10,3 %
3 Länsstyrelsen (medling)	32 503	7,4 %
4 Övriga intäkter, sålda tjänster, resekostnadsersättningar, donationer m.m.	30 477	7,0 %
5 Utrikesministeriet	24 293	5,6 %
6 Undervisnings- och Kulturministeriet	16 605	3,8 %
7 Göteborgs universitet	13 330	3,0 %
8 CIMO	10 381	2,4 %
9 Högskolan på Åland	10 000	2,3 %
10 Svenska Kulturfonden	6 000	1,4 %
11 Emmaus	4 101	0,9 %
12 Nordplus	4 027	0,9 %
13 Letterstedtska föreningen	1 648	0,4 %
14 Mariehamns stad	820	0,2 %
15 Föreningen Nordens ungdomsförbund	436	0,1 %
16 Övriga bidrag	293	0,1 %
Totalt	437 445	100 %

Personal

FredsInstitutets personal 2014

Anställda:

Sia Spiliopoulou Åkermark, direktör
 Susann Simolin, informationsansvarig
 Sarah Stephan, forskare, projektledare
 Bror Myllykoski, administrationschef (jan-mar), fastighetsansvarig (april-dec)
 Annina Destberg, administrationschef (apr-sept)
 Henrietta Hellström, administrationschef (okt-dec)
 John Knight, bibliotekarie
 Ida Persson, medlingsansvarig
 Johanna Eker, lokalvårdare, timanställd

Projektanställda:

Justina Donielaite, projektledare och jämställdhets-samordnare
 Cecilia Brenner, projektledare
 Liselott Lindén, projektassistent
 Malin Söderberg, projektledare och metodutvecklare

Köptjänster:

Fredrik Karlsson, bokförare, timanställd

Ålands fredsfond

Ålands fredsfond är inrättad av Ålands fredsinstitut med ändamål att stöda fredsarbete. När fredsfonden har förkovrats kan röntan på fonderade medel beviljas som stöd till ändamål som styrelsen beslutar om. Fredsfondens medel kan även användas för specialändamål, till exempel vid kondoleans för specifikt ändamål.

Syftet med fredsfonden är att stöda fredsarbete.

Inbetalning kan göras till:

Ålandsbanken 660100-12 09 154
IBAN: FI22 6601 0001 2091 54
BIC: AABAFI22

Nordea 203218 -22 564
IBAN: FI70 2032 1800 0225 64
BIC: NDEAFIHH

Fredsadresser finns i banker och begravningsbyråer på Åland.

Muggen "En tjafsfri zon"

Muggen "En tjafsfri zon" - på engelska kallad "A piece of peace" - är ett samarbete mellan konsthantverkaren Mia Englund och stiftelsen Ålands fredsinstitut. Muggen finns att köpa hos återförsäljare av hantverk på Åland samt hos Ålands fredsinstitut. Varje såld mugg bidrar till fredsarbete, då 2 euro går till Ålands fredsinstitut.

Nyhetsbrev

Fredsinstitutet sänder per e-post gratis nyhetsbrev till prenumeranter 4-5 gånger per år.

För prenumeration registrera dig på www.peace.ax.

Publikationer kan beställas från
books@peace.ax.

Prislista finns på hemsidan
www.peace.ax.

På www.peace.ax kan alla rapporter i rapportserien "Rapport från Ålands fredsinstitut" och vissa andra publikationer laddas ner gratis i pdf.

Ålands fredsinstitut

[peace.ax](http://www.peace.ax)

ÅLANDS FRED SINSTITUT HAMNGATAN 4/PB85
AX-22101 MARIEHAMN, ÅLAND, FINLAND
TEL. +358 18 15570, FAX +358 18 21026